

ZNS.4081.2.1.2018

Kętrzyn, dnia 23 lutego 2018 r.

Burmistrz Korsz
ul. Mickiewicza 13
11-430 Korsze

Dotyczy: **realizacji przedsięwzięcia polegającego na budowie „Centrum Badawczo-Rozwojowego WIPASZ S.A. w Warnikajmach gm. Korsze, pow. kętrzyński, woj. warmińsko – mazurskie” na terenie działki nr ewidencyjny 34/6, obręb Warnikajmy g. Korsze.**

W odpowiedzi na pismo znak: GT.6220.1.3.2018 z dnia 26.01.2018 r. (data wpływu: 31.01.2018r.), po przeanalizowaniu przedłożonej dokumentacji w tym Raportu oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia polegającego na budowie „**Centrum Badawczo-Rozwojowego WIPASZ S.A. w Warnikajmach gm. Korsze, pow. kętrzyński, woj. warmińsko – mazurskie**” Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kętrzynie działając na podstawie art. 50 § 1, art.106 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1257 z późn. zm.) oraz art. 77 ust.7 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.) stwierdza, że przedłożona dokumentacja nie jest wystarczająca do zajęcia stanowiska i wymaga uzupełnienia. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kętrzynie wnosi o wezwanie Inwestora do uzupełnienia i wyjaśnienia następujących zagadnień mających znaczenie do oceny wpływu planowanej inwestycji na zdrowie i warunki życia ludzi.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kętrzynie wnosi następujące uwagi do raportu:

1. Z treści raportu (str.18) wynika, że „najbliższa zabudowa mieszkalna znajduje się w odległości :
 - na północ ok. 1,00 km w miejscowości Warnikajmy,
 - na południe ok. 1,30 km w miejscowości Gudziki,
 - na południowy - wschód ok. 1,05 km w miejscowości Podgórzyn”.Natomiast w prognozie oceny oddziaływania na środowisko do zmiany miejscowego planu pod budowę w/w inwestycji podano, że „zabudowa wsi najbliższej położonych do terenu H.31.RU znajdują się w odległościach :
 - ok. 700 m. zabudowa wsi Podgórzyn;
 - ok.960m zabudowa wsi Warnikajmy;
 - ok. 1220m zabudowa wsi Gudziki”Należy zweryfikować powyższe dane i przedstawić właściwą lokalizację inwestycji w stosunku do w/w zabudowy.
2. Do dokumentacji dołączyć mapę ewidencyjną terenu, na którym ma powstać inwestycja, w skali nie mniejszej niż 1:2 000 z naniesioną siatką współrzędnych prostokątnych. W raporcie szczegółowo opisać i zaznaczyć w formie graficznej sposób zagospodarowania i użytkowania terenów znajdujących się w promieniu minimum 2,0 km od planowanej inwestycji w szczególności wskazać lokalizację budynków mieszkalnych, obiektów

przeznaczonych na pobyt ludzi oraz inwestycji, których oddziaływanie może negatywnie wpływać na środowisko, w tym na zdrowie i życie ludzi np. inwestycje z grupy przedsięwzięć zaliczanych do przedsięwzięć mogących potencjalnie lub mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz przeanalizować możliwość wystąpienia uciążliwości skumulowanych. Należy również określić czy w obszarze tym znajdują się tereny posiadające prawomocne decyzje pozwolenia na budowę oraz tereny posiadające prawomocne decyzje o warunkach zabudowy - zaświadczenie z urzędu gminy.

3. Na stronie 8 raportu jest napisane, że w skład inwestycji będzie wchodziła „instalacja do magazynowania gazu płynnego propanu, o łącznej pojemności 26,4m³, (4szt.zbiorników, z których każdy będzie posiadał poj. 6,700 m³)”. Według obliczenia 4x6,700 m³ łączna pojemność zbiorników powinna wynosić 26,8 m³. Należy zweryfikować powyższe dane.
4. Na stronie 16 podano, że z podziału działki nr 34/5 zostanie wydzielona działka nr 34/7 przeznaczona na tereny rolnicze o powierzchni 61,5 ha oraz działka 34/6 o powierzchni 7,06 przeznaczona pod teren obsługi i produkcji w gospodarstwach rolnych, natomiast według załączonej do dokumentacji tabeli wykazu zmian gruntowych opisana powyżej działka nr 34/7 będzie posiadała powierzchnię 104,9ha. W związku z powyższym należy dokonać weryfikacji podanych informacji.
5. Podać odległości najbliższych ujęć wody od przedmiotowej inwestycji, określić rodzaj tych ujęć (indywidualne, zaopatrzenie zbiorowe), podać zasięg stref ochronnych (ochrony bezpośredniej i ewentualnie pośredniej)- na stronie 33-34 raportu jest mowa o ujęciu Olszynka i Warnikajmy- określić jakiego rodzaju są to ujęcia.
6. Przedłożona opinia geotechniczna nie uwzględnia możliwości lokalizacji własnego ujęcia wody o którym mowa w raporcie. Przedłożona dokumentacja hydrogeologiczna powinna być sporządzona zgodnie z ustaleniami § 12 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2016 r. w sprawie dokumentacji hydrogeologicznej i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej (Dz.U. 2016 poz. 2033). Zgodnie ze stwierdzeniem na stronie 38 raportu zagrożenie wód podziemnych na obszarze arkusza Reszel mapy hydrogeologicznej stanowią m.in. hodowle zwierząt. Przedmiotowe przedsięwzięcie może negatywnie oddziaływać na wody podziemne, w tym powodować ich zanieczyszczenie. W dokumentacji hydrogeologicznej należy m.in. uwzględnić lokalizację ujęć wód podziemnych i ich stref ochronnych, w tym planowanego ujęcia wody i możliwości jego lokalizacji, morfologię terenu oraz sieci hydrograficznej w rejonie projektowanego przedsięwzięcia, budowę geologiczną i warunki hydrogeologiczne, w szczególności głębokości do pierwszego poziomu wodonośnego, liczbę poziomów wodonośnych, miąższości i przepuszczalności nadkładu, kierunku i prędkości przepływu wód podziemnych, wielkości sezonowych wahań położenia zwierciadła wód podziemnych. Ponadto należy załączyć charakterystykę parametrów hydrogeologicznych, w tym charakterystykę właściwości fizycznych i składu chemicznego wód podziemnych, prognozę ich zmian w wyniku oddziaływania projektowanego przedsięwzięcia, w tym określić rodzaj, charakter i stopień zagrożenia dla środowiska na etapie realizacji projektowanego przedsięwzięcia, jego eksploatacji i likwidacji oraz w przypadku awarii, ze wskazaniem możliwości zanieczyszczenia gruntów i wód podziemnych oraz czasu i zasięgu migracji potencjalnych zanieczyszczeń. Część graficzna dokumentacji powinna zawierać mapę przeglądową z lokalizacją terenu przeprowadzonych prac geologicznych, mapę dokumentacyjną sporządzoną na podkładzie topograficznym z naniesionym terenem

projektowanego przedsięwzięcia, ujęciami wód podziemnych, otworami wiertniczymi, punktami badawczymi, siecią monitoringu wód, liniami przekrojów hydrogeologicznych i przebiegiem sieci hydrograficznej oraz granicami zbiorników wód podziemnych i ich obszarów ochronnych – jeżeli takie obszary zostały ustanowione, granicami obszarów i terenów górniczych oraz granicami obszarów objętych ochroną i terenów ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych;

7. Należy wyjaśnić zapis na stronie 44 raportu, w którym napisano „Poziom Q2 zasilany jest głównie na drodze przesączania wód przez rozdzielający poziom Q1/Q2. Istotną rolę w zasilaniu tego poziomu odgrywają również okna hydrogeologiczne. W północnej części JCWPd 20, gdzie poziom Q1 nie występuje, wówczas zasilanie odbywa się również infiltracyjnie” – określić czy na terenie inwestycji lub terenie planowanego stosowania gnojowicy zlokalizowane są okna hydrologiczne.
8. Na str. 46 raportu napisano „Należy zaznaczyć, że na terenie projektowanego obiektu nie będą powstawały ścieki przemysłowe, gdyż czyszczenie i konserwacja urządzeń i maszyn przeznaczonych do produkcji pasz odbywała się będzie na sucho, bez wykorzystania wody. (...) Ścieki które powstawały będą w wyniku mycia i czyszczenia obiektów hodowlanych po zakończonym cyklu hodowlanego, będą odprowadzane do zbiorników magazynowych znajdujących się bezpośrednio pod rusztami, które opróżniane będą z odpowiednią częstotliwością w stosunku do ich pojemności i natężenia powstawania gnojowicy” z kolei autor raportu zakłada stosowanie preparatu DEZOSAN VIGOR do redukcji amoniaku. Należy wyjaśnić czy zastosowana substancja nie wpłynie na pogorszenie właściwości nawozowych gnojowicy i jej możliwość rolniczego wykorzystania.
9. Jak wynika z analizy informacji zawartych w raporcie, wody opadowe i roztopowe będą bezpośrednio rozsączone na nieutwardzonej (zadarnionej) powierzchni terenu inwestycji. W wyniku funkcjonowania inwestycji będzie na jej terenie wzmożony ruch samochodowy, z którego mogą wydostawać się niekontrolowane wycieki do środowiska gruntowo-wodnego np. substancji ropopochodnych czy gnojowicy. Źródłem zanieczyszczenia mogą być także opady atmosferyczne spływające z powierzchni dachów, na których osadzać się będą zanieczyszczenia pyłowo-gazowe. W związku z powyższym należy uwzględnić w projekcie zastosowanie rozwiązań technicznych chroniących przed zanieczyszczeniem środowisko gruntowo-wodne. Określić powierzchnię terenów i placów utwardzonych na terenie inwestycji.

Należy również zwrócić uwagę, że inwestor planuje własne ujęcie wody zaopatrujące w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze całość inwestycji.

W związku z tym PPIS informuje iż zgodnie z art. 50 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566 z późn. zm.) wody w tym podziemne jako integralna część środowiska podlegają ochronie.

Natomiast przyjęte przez autora raportu założenia że na terenie hodowli nie będą przebywały na stałe maszyny robocze i samochody ciężarowe, nie będą również wyznaczone i urządzone stałe miejsca parkingowe w/w pojazdów oraz deklarowana w raporcie „kontrola stanu technicznego pojazdów i maszyn roboczych wjeżdżających na teren obiektu” nie stanowi zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem gruntu i wód powierzchniowych. Zdaniem PPIS w Kętrzynie niezbędne jest zapewnienie rozwiązań technicznych chroniących przed zanieczyszczeniem środowisko gruntowo-wodne.

10. Określić wpływ planowanych do stosowania preparatów mikrobiologicznych, eubiotyków na jakość gnojowicy i gleb nią nawożonych.
11. Uszczegółowić cykl chowu podany na stronie 57-58 wyjaśniając jaki jest zakładany procent upadków, ile czasu trwa odchowalnia loszek, która grupa zwierząt będzie sprzedawana - wywożona a która ewentualnie dowożona. Czy loszki remontowe i knury będą własnego chowu czy zakupione. Jak często następuje wymiana zwierząt reprodukcyjnych? Do jakiej wagi będą trzymane warchlaki?
12. Wyjaśnić czy mieszalnia pasz będzie pracowała wyłącznie na potrzeby „Centrum” w Warnikajmach czy będzie prowadzona sprzedaż paszy. Jednocześnie wyjaśnić czy prowadzone w laboratorium badania będą opierały się na gotowych surowcach dostarczonych do mieszalni czy też innych.
13. Określić ilość, jakość środków chemicznych używanych w pracy laboratorium oraz sposób neutralizacji powstających w trakcie analiz ścieków. Do dokumentacji dołączyć ich karty charakterystyk oraz opisać i wskazać miejsce ich przetrzymywania.
14. Określić sposób transportu paszy do budynków inwentarskich.
15. W opisie inwestycji na stronie 8 zaplanowano 14szt. zbiorników na paszę. Natomiast po zsumowaniu projektowanej ilości zbiorników z opisu budynków na stronach 63,64,65 wynika, że ilość zbiorników wynosi 23 szt. :
Budynek nr 1- 5szt.
Budynek nr 2 -9szt.
Budynek nr 3- 9szt.
Należy zweryfikować powyższe informacje.
16. W związku z planowanym zastosowaniem na terenie inwestycji preparatu Dezosam Vigor m.in. do redukcji amoniaku, wnoszę o dołączenie do dokumentacji atestu PZH oraz deklaracji producenta tego preparatu określającego jego możliwości redukcyjne oraz potwierdzającego jego 50 % skuteczność redukcji amoniaku.
17. Do dokumentacji dołączyć plan zagospodarowania działki o numerze ewidencyjnym 34/6 obręb Warnikajmy zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. z 2012 r. poz. 462 z późn. zm.) z:
 - naniesionymi wszystkimi budynkami oraz elementami zagospodarowania;
 - naniesioną siatką współrzędnych prostokątnych;
 - zaznaczeniem placów i terenów utwardzonych;
 - wskazaniem i opisaniem sposobu wykonania miejsc magazynowania środków dezynfekujących i redukujących emisję amoniaku;
 - wszystkimi elementami inwestycji w tym planowanego ujęcia wody obejmującego studnię głębinową, Stację Uzdatniania Wody i wyznaczoną strefę ochrony ujęcia wody.Znajdujący się na 62 rysunek określający charakterystykę projektowanych budynków doświadczalnych jest mało czytelny, nie zawiera wszystkich planowanych do budowy elementów, które będą wchodziły w skład inwestycji np. planowanego ujęcia wody oraz nie posiada oznaczeń informujących, które tereny placów manewrowych i postojowych zostaną utwardzone;
18. W opisie budynku nr 1 na stronie 63 oraz w obliczeniach emisji i wymiany powietrza przyjęto zaniżona wartość loszek remontowych ok.42 sztuki w stosunku do opisu inwestycji na stronie 9 gdzie przyjęto 84 sztuki.

19. Na stronie 64 w opisie budynku nr 2 określono, że jest 6 sektorów porodowych i 8 kojców zapasowych. Natomiast na stronie 58 w opisie cyklu hodowlanego podano 4 kojce porodowe i 8 zapasowych. Należy zweryfikować poprawność danych.
20. Określić czas pracy pracowników w laboratorium i mieszalni pasz oraz przedstawić sposób zapewnienia warunków higieniczno- sanitarnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 26 września 1997r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (t.j. Dz. U. 2003r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.), dla pracowników laboratorium i mieszalni pasz.
21. Odnosząc się do stwierdzenia w raporcie, że chów będzie odbywał się na rusztach i matach, wyjaśnić w których częściach procesu produkcji będą wykorzystywane ruszta a w których maty. W przypadku stosowania mat należy wyjaśnić sposób ich usuwania i zagospodarowania z obiektów inwentarskich. Należy jednocześnie określić ich „zadanie” oraz ilość zużywanych na jeden cykl chowu.
22. Na str. 74 raportu w punkcie dot. spełnienia Bat 2 opisując, że cały cykl hodowlany będzie monitorowany wpisano „Należy podkreślić, że Centrum Badawczo – Rozwojowe w Warnikajmach będzie pod stałym nadzorem lekarza weterynarii, służb sanitarnych oraz ochrony środowiska.”, podobnie w innych punktach raportu np. na stronie 283 w pkt. dotyczącym odorów i zanieczyszczeń mikrobiologicznych podkreślano, że „przedmiotowa instalacja będzie pod stałym nadzorem Powiatowego Inspektora Weterynarii oraz Państwowej Inspekcji Sanitarnej” - PPIS w Kętrzynie zwraca uwagę, że nadzór inspekcji sanitarnej nad fermami ogranicza się do warunków pracy pracowników, z pewnością nie zapewnia spełnienie wymagań najlepszych dostępnych technik skuteczności prowadzonego monitoringu zanieczyszczeń czy braku zanieczyszczeń odorowych i mikrobiologicznych.
23. Przy obliczaniu azotu w świeżej gnojowicy wyjaśnić z czego wynika podstawiony do obliczeń współczynnik koncentracji. Dołączyć do dokumentacji źródło informacji.
24. Podać źródło danych przyjętych do obliczeń spożycia paszy i przedstawić sposób obliczania na stronie 91 prognozowanego spożycia paszy w poszczególnych budynkach w ocenie organu w obliczeniach w budynku nr 1 nie uwzględniono knurów i wszystkich loch.
25. Uściślić lub uzupełnić informacje zawarte w raporcie dotyczące fazy budowy:
 - sposób organizacji zaplecza budowy
 - posadowienie pomieszczeń socjalno-sanitarnych pracowników budowy;
 - miejsca tankowania i napraw sprzętu pracującego na budowie
 - podać informacje dotyczące zaopatrzenia w wodę podczas powstawania inwestycji, w tym zaopatrzenie w wodę dla pracowników budowlanych
26. W punkcie 3.6.1 raportu dotyczącym poboru wody na stronie 201 napisano „Alternatywnym źródłem będzie wodociąg gminny. Po zrealizowaniu przedmiotowej inwestycji, na terenie projektowanego Centrum zostanie wykonane ujęcie wód podziemnych. Planowane do wykonania przez Inwestora, własne ujęcie wód podziemnych, stanowiło będzie odrębne zadanie inwestycyjne, które nie jest przedmiotem niniejszego wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach”. Natomiast na stronie 8 autor raportu deklaruje, że obiekt zostanie wyposażony w „sieć wodociagową, wraz z przyłączami umożliwiającymi dostawę wody do budynków badawczych wraz z przyłączem do wodociągu gminnego oraz ujęciem własnym wód podziemnych wyposażonym w stację uzdatniania wody (stanowiącym awaryjne źródło zaopatrzenia

w wodę). Na terenie Centrum planuję się posadowić zbiornik buforowy wody pitnej oraz zbiornik p.poż”.

W związku z powyższym należy sprecyzować jaki będzie podstawowy sposób zaopatrzenia obiektu w wodę a jaki alternatywny. Jednocześnie PPIS w Kętrzynie podkreśla, że w przypadku budowy własnego ujęcia wody należy uwzględnić możliwości jego lokalizacji, usytuowania względem planowanych obiektów inwentarskich, zbiorników na gnojowicę oraz terenów stosowania nawozów, w tym gnojowicy pod kątem ochrony ujęcia wody, warstwy wodonośnej zgodnie z przepisami dotyczącymi warunków technicznych. Należy także wykazać czy planowane ujęcie wody nie zmieni stosunków wodnych najbliższych ujęć wody służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

W przypadku budowy własnego ujęcia wody należy określić sposób i metody uzdatniania wody, w przypadku powstawania wód popłuczynowych z instalacji do uzdatniania wody (stacji uzdatniania wody - SUW) określić miejsce ich zrzutu;

Ponadto odnieść się do ewentualnej kwalifikacji stacji uzdatniania jako przedsięwzięcie określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tj. Dz. U. z 2016 poz.71);

W przypadku korzystania z wody z istniejącego wodociągu sieciowego do dokumentacji dołączyć pisemną informację od jego właściciela, że wydajność ujęcia pozwoli na zapewnienie obiektowi odpowiedniej ilości wody.

27. Ilość wody zużywanej na potrzeby mycia budynków inwentarskich zgodnie z Dokumentami Referencyjnymi – Najlepszymi Dostępnymi Technikami Intensywnego Chowu Drobiu i Świń, średnio wynosi ok. $0,002-0,02 \text{ m}^3/\text{m}^2$ powierzchni budynku inwentarskiego/cykl.

Przyjmując średnią wartość zużycia wody: $(0,002 + 0,02 \text{ m}^3/\text{m}^2 : 2) = 0,011 \text{ m}^3/\text{m}^2$. A zatem prawidłowe wyliczenie zużycia wody do mycia jednego obiektu inwentarskiego powinny być następujące:

planowana powierzchnia jednego budynków wynosi 7950 m^2

ilość wody: $7950 \text{ m}^2 \times 0,011 \text{ m}^3/\text{m}^2 = 87,45 \text{ m}^3 \times 2,35 \text{ cykli} = 205 \text{ m}^3$

Natomiast w raporcie zadeklarowano zużycie wody do mycia i czyszczenia powierzchni na poziomie 56 m^3 , co w ocenie PPIS w Kętrzynie jest wartością zaniżoną.

Należy także wziąć pod uwagę ilość wody potrzebną do bieżącego mycia budynków w trakcie cyklu.

W związku z powyższym należy wyjaśnić tak dużą rozbieżność.

28. W zakresie emisji:

-w obliczeniach zanieczyszczeń z budynku nr 1 zaniżono ilość loch remontowych do 42 szt., w opisie inwestycji założono 84szt.

-w budynku nr 2 błędnie obliczono emisję maksymalną amoniaku: 304szt. loch x przyjęty wskaźnik emisji $5,60 \text{ kg/st/rok}$: $8760 \text{ h} = 0,194 \text{ kg/h}$ a po zastosowaniu środka redukującego emisję $0,097$. Natomiast w raporcie podano $0,182 \text{ kg/h}$ a po redukcji $0,091$.

- w budynku nr 2 dla prosiąt przyjęto wymianę powietrza na poziomie $10 \text{ m}^3/\text{szt./h}$. Natomiast wskaźnik wymiany powietrza dla prosiąt zgonie z Decyzją Wykonawczą Komisji UE 2017/302 z dnia 15.02.2017r. ustanawiającą konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w odniesieniu do intensywnego chowu drobiu lub świń zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE, wynosi od $5-20 \text{ m}^3/\text{szt./h}$; powinno się przyjmować najmniej korzystne warunki;

- podobnie w zakresie emisji N_2O i CH_4 dla prosiąt przyjęto najniższy wskaźnik emisji.

- wykazać, na podstawie stosownych obliczeń, iż przyjęty przez autorów raportu sposób obliczenia emisji amoniaku jest zgodny z Decyzją Wykonawczą Komisji (UE) 2017/302 z dnia 15 lutego 2017 r. ustalającą konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w odniesieniu do intensywnego chowu drobiu lub świń zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE nakładającą na autorów raportu obowiązek jednolitego obliczania m.in. emisji azotu z ferm wielkopowierzchniowych. Zgodnie z w/w decyzją bilans masy azotu oblicza się dla każdej kategorii zwierząt hodowlanych w gospodarstwie pod koniec cyklu chowu, według następującego równania:

$$N_{\text{wydalony}} = N_{\text{pasza}} - N_{\text{zachowanie}}$$

N_{pasza} - opiera się na ilości pokarmu spożytego i na zawartości surowego białka w diecie. Zawartość surowego białka można obliczyć za pomocą jednej z następujących metod:

- w przypadku zewnętrznej podaży pasz: sprawdzając w dokumentacji towarzyszącej;
- w przypadku samodzielnego przetwarzania pasz: pobierając próbkę składników pasz z silosa lub systemu podawania pasz i poddając analizie z oznaczeniem całkowitej zawartości surowego białka lub sprawdzając w dokumentacji towarzyszącej bądź wykorzystując standardowe wartości, w jakich określa się całkowitą zawartość surowego białka w tych składnikach;

$N_{\text{zachowanie}}$ – można oszacować za pomocą jednej z następujących metod:

- wykorzystując statystycznie otrzymane równania lub modele;
- wykorzystując standardowe współczynniki retencji do zawartości azotu u zwierząt;
- wykorzystując analizę z oznaczeniem zawartości azotu na reprezentatywnej próbce zwierząt
- ponadto do dokumentacji należy dołączyć informacje o: ilości paszy spożywanej przez poszczególne grupy trzody chlewnej w kg/cykl, średniej zawartości białka w paszy (podaną w %), udziale azotu w białku (podany w %), retencji azotu w poszczególnych grupach zwierząt (podaną w %). Powyższe informacje winny być podane w oparciu o stosowne dokumenty np. karta składu pasz lub zapotrzebowania ilościowego i składu pasz dla poszczególnych grup trzody chlewnej
- w raporcie nie uwzględniono emisji siarkowodoru, który jest parametrem normowanym ;
- wyjaśnić czy w emisji rocznej z całej instalacji, dla której przedstawiono rozkład zanieczyszczeń uwzględniono emisję ze zbiorników na gnojowice
- w modelowaniu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń powietrza nie uwzględniono także N_2O oraz CH_4 ;

Należy zauważyć że powyższe zanieczyszczenia wchodzi w skład związków odorowych, uciążliwych dla ludzi.

29. Określić wymiary - długość, szerokość, głębokość zbiorników do przetrzymywania gnojowicy
30. Wyjaśnić dlaczego Inwestor podjął decyzję o zastosowaniu wentylatorów o tak dużej mocy w stosunku do % ich wykorzystania. Np. wentylatory w budynku nr 1 o mocy maksymalnej 12200 m³/h wykorzystywane są z wydajnością 6360 m³/h, natomiast o mocy maksymalnej 15300 m³/h wykorzystywane są z wydajnością 7700 m³/h,
31. Odnosząc się do wyliczonej w raporcie na podstawie dopuszczalnej dawki azotu wynoszącej 170 kg N/ha/rok wielkości pól, na które gnojowica będzie wywożona, należy:
 - określić spełnienie warunku dotyczącego wykorzystania nawozu w 70% na działce inwestora

- wyjaśnić czy Pan Wiśniewski z którym podpisano umowę współpracy będzie jedynym odbiorcą gnojowicy. Należy zauważyć, że deklarowana ilość hektarów wynosi 240 natomiast wymagana ilość ha do zagospodarowania gnojowicy 237 ha. W tym miejscu należy wziąć pod uwagę pola uprawne na których nie będzie można zastosować gnojowicy oraz inne nawozy planowane do zastosowania na opisywanym areale np. obornik lub gnojowica z innych ferm należących do WIPASZU i Pana Wiśniewskiego,

- wyjaśnić zapis na str. 72 raportu, że gnojowica będzie zagospodarowana na gruntach indywidualnych rolników.

- określić, dołączając stosowne dokumenty stwierdzające, iż tereny na których będzie zagospodarowana gnojowica nie należą do terenów OSN (Obszary Szczególnego Narażenia) oraz, że wody podziemne służące zaopatrzeniu w wodę na tych terenach nie są wodami zanieczyszczonymi lub zagrożonymi zanieczyszczeniem związkami azotu ustawa Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz. U. 2017 poz. 1566 z późn.zm),

- analizę transportu gnojowicy pod względem oddziaływania odorowego wraz z jego skutkami oraz czy będzie spełniał warunki określone w art. 23 ust.3 ustawy z dnia 10 lipca 2007 roku o nawozach i nawożeniu (tj. Dz. U. 2017 poz. 668 z późn.zm);

- przedstawić trasę transportu gnojowicy z uwzględnieniem pominięcia przejazdów w pobliżu zabudowań mieszkalnych.

- określić usytuowanie terenów do nawożenia gruntów jednocześnie podając odległość od zabudowy mieszkaniowej. W celu ograniczenia emisji i uciążliwości odorowych należy odsunąć tereny aplikacji w/w nawozu od zabudowy mieszkalnej.

32. Tabela na stronie 246 dotycząca charakterystyki emitora EE jest nieczytelna- wymaga poprawienia;

33. Wyjaśnić sposób wyznaczenia 2 podokresów. W raporcie na str.255 przedstawiono 2 podokresy. I trawa 5736h, a II – 3024h. Z czego wynika, że źródła emisji takie jak mieszalnia i kotłownie grzewcze pracują tylko w 2 podokresie. Wyjaśnić sposób zapewnienia paszy i ogrzewania w 1 podokresie.

34. Dołączone do dokumentacji wykresy izolinii stężeń zanieczyszczeń m.in. amoniaku , pyłów (PM 10 i 2,5) dwutlenku azotu i dwutlenku siarki są mało czytelne, z uwagi na zastosowaną skalę. Natomiast na załączonej mapie z naniesionymi pkt. obserwacji nie podano współrzędnych, linii siatki co uniemożliwia rzetelną ocenę. Przedstawione rysunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń powinny przedstawić wyniki w postaci liczbowej i graficznej- izolinii stężeń zanieczyszczeń na tle mapy ewidencyjnej terenu w skali nie mniejszej niż 1:2000 z zaznaczeniem granic zakładu, lokalizacją emitatorów zanieczyszczeń i najbliższą zabudowę mieszkalną oraz naniesioną siatką współrzędnych.

W opisie raportu na str.257 podano, że wyznaczono dodatkowe punkty w pobliżu zabudowy mieszkalnej, jednak ani na rysunkach ani wynikach obliczeń nie podano, które dotyczą zabudowy mieszkalnej. Jednocześnie należy podkreślić, że należy wziąć pod uwagę zarówno zabudowę wsi Warnikajmy oraz Podgórzyn i Gudziki.

35. W analizowanej liczbie źródeł zanieczyszczeń należy zweryfikować ilość środków transportu, z rozpisaniem na poszczególne samochody, poruszających się na terenie fermy w tym dowożące paszę, paliwo, odbierających warchlaki, sztuki padłe a także wywożących gnojowicę i ścieki z mycia budynków inwentarskich oraz ścieki bytowe a także samochody obsługi technicznej i weterynaryjnej. Przeliczyć ilość gnojowicy na ilość samochodów lub przyczep. Podany w raporcie sposób transportu gnojowicy przez rolnika, szczelnymi środkami transportu powinien uwzględniać sposób egzekwowania powyższych założeń

aby uniknąć sytuacji konfliktowych z okolicznymi mieszkańcami, dla których oddziaływania odorowe mogą stanowić dużą uciążliwość.

Podana w raporcie na str. 274 maksymalna szacunkowa ilość pojazdów wyniesie ok. 10 szt./dobę- co w ocenie organu jest wartością zaniżoną w stosunku do okresów wzmożonego transportu gnojowicy.

Należy określić nośność dróg, na których będzie planowany transport z oszacowaniem czy będzie konieczność remontu dróg.

36. Wyjaśnić sposób magazynowania gnojowicy. Na stronie 279 raportu jest napisane, że zbiorniki będą szczelne i będą posiadały przykrywą naturalną ze słomy, co jest niezgodne z § 6. ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie, zgodnie z którym: zamknięte zbiorniki na płynne odchody zwierzęce powinny mieć:

- 1) dno i ściany nieprzepuszczalne;
- 2) szczelne przykrycie, z wyłączeniem zbiorników na płynne odchody zwierzęce lub ich części znajdujących się pod budynkiem inwentarskim, stanowiących technologiczne wyposażenie budynku inwentarskiego;
- 3) wylot wentylacyjny i zamykany otwór wejściowy.

Ponadto odkryte zbiorniki mogłyby stanowić zagrożenie przelaniem się gnojowicy do środowiska gruntowo- wodnego w przypadku intensywnych opadów deszczy.

37. Przedłożyć analizę oddziaływania planowanej hodowli w zakresie emisji związków złowonnych oraz ich wpływ na zdrowie i życie ludzi w odniesieniu do pracowników projektowanej inwestycji, użytkowników działek sąsiednich oraz mieszkańców miejscowości w promieniu 2km, z uwzględnieniem stosowania gnojowicy.

W rozdziale dotyczącym „Odorów i zanieczyszczeń mikrobiologicznych” (str. 280) wprowadzono zapis: „Ustawodawca w przepisach prawnych w zakresie ochrony środowiska nie wprowadził odpowiedniej normy dotyczącej ochrony powietrza przed zapachami. Pomimo zapisu wynikającego z art. 85 Prawa ochrony środowiska, o obowiązku ochrony powietrza ustawodawca nie przewidział w polskim porządku prawnym ochrony powietrza przed zapachami, a jedynie przed określonymi substancjami w powietrzu. Zapach, czy też odór jest substancją niemierzalną, zaś jego odczuwanie w każdym przypadku ma charakter subiektywny. Zapachy, pomimo że mogą być uciążliwe, nie mogą być badane, gdyż w polskim systemie prawnym nie obowiązują normy prawne, które odnosiłyby się do zapachów (wyrok NSA z dnia 2 lutego 2010 r. sygn. II OSK 223/09 i wyrok WSA w Warszawie z dnia 6 marca 2014 r. sygn. akt VIII SA/Wa 911/13). W takiej sytuacji za kryterium oceny w tym zakresie, przyjmuje się średnioroczne i godzinowe stężenie amoniaku i siarkowodoru”.

Należy jednak zauważyć, że w orzecznictwie sądowym znajdują się również odmienne niż wyżej cytowane stanowiska sądów. W uzasadnieniu wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego II OSK 1459/12 czytamy „nie można zgodzić się ze stanowiskiem organu, że skoro w polskim ustawodawstwie nie określono standardów zapachowych uciążliwych dla ludzi, to okoliczność ta nie może stanowić o formalnych rozstrzygnięciach administracyjnoprawnych". Przepis "art. 47 pkt 1 lit. a, pkt 2 p.o.ś.", (wedle ówczesnego stanu prawnego) nie odwołuje się do obowiązujących, dopuszczalnych norm – substancji szkodzących środowisku, lecz nakazuje ogólną ocenę wpływu inwestycji na zdrowie ludzi i warunki ich życia oraz ocenę środków zapobiegających negatywnemu oddziaływaniu.

Podobne uregulowanie znajduje się w Dyrektywie Rady (EWG) nr 337/1985 z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. UE 15/t.1, s. 248 ze zm.). Dyrektywa wskazuje na konieczność przeprowadzenia analizy ogólnego oddziaływania przedsięwzięcia na zdrowie człowieka, co oznacza, zdaniem Sądu I instancji, konieczność brania pod uwagę zarówno czynników negatywnych mających normy określone przepisami, jak też tych, które nie zostały sparametryzowane”.

Odory mogą mieć negatywny wpływ na zdrowie człowieka, wynika to przede wszystkim z destruktywnego oddziaływania na psychikę człowieka. Z danych literaturowych wynika, że długotrwałe narażenie na uciążliwość zapachową może wywołać depresję, znużenie, problemy oddechowe, bóle głowy, nudności, podrażnienie oczu i gardła. Odczucia zapachowe są bardzo często subiektywne. Takie samo stężenie zapachu może wywołać u różnych odbiorców odmienne wrażenie dyskomfortu z powodu różnej oceny źródła zapachu, wrażliwości oraz stopnia aktywności. Odbieranie bodźców zapachowych związane jest także z innymi czynnikami. Wpływ na ocenę zapachu ma również długość snu, zmęczenie, czas pracy w uciążliwym otoczeniu oraz stan środowiska, w tym zwłaszcza zagospodarowanie przestrzenne na obszarze występowania uciążliwości zapachowej, poziom hałasu, wibracje czy poziom zapylenia.

Na str. 288 raportu w punkcie dot. odorów ponownie pisano „Projektowana instalacja po rozpoczęciu eksploatacji będzie objęta nadzorem między innymi służb weterynaryjnych w celu monitorowania stanu zdrowia i warunków dobrostanu zwierząt, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, jak również Inspekcji Sanitarnej w zakresie warunków pracy pracowników”. Nadzór inspekcji sanitarnej w zakresie warunków pracy w żaden sposób nie wpłynie na ograniczenie uciążliwości odorowych.

38. Przedłożyć analizę oddziaływania w zakresie mikrobiologicznym planowanej inwestycji w odniesieniu do pracowników projektowanego obiektu, oraz mieszkańców zabudowy mieszkalnej usytuowanej w promieniu 2 km. z uwzględnieniem terenów stosowania gnojowicy.

39. W raporcie nie przeprowadzono w sposób obiektywny analizy możliwych konfliktów społecznych, których przyczyną może być uciążliwość złownonna/odorowa projektowanego obiektu. Biorąc pod uwagę rozmiar i charakter planowanego przedsięwzięcia w zakresie jego oddziaływania na sąsiednie tereny nie można wykluczyć sprzeciwu mieszkańców i użytkowników terenu znajdujących się w najbliższych miejscowościach i w pobliżu tras środków transportu i terenów stosowania gnojowicy.

Jednocześnie należy podkreślić, że na etapie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego do Urzędu Gminy w Korszach wpływały wnioski, sprzeciwy mieszkańców:

- jeden z wniosków dotyczył obawy przed emisją amoniaku i siarkowodoru do powietrza spowodowaną funkcjonowaniem fermy i aplikacją do gleby gnojowicy. „Intensywność emisji wymienionych związków jest dla nas szczególnie istotna ze względu na bliskie sąsiedztwo posiadanej nieruchomości z polami uprawnymi inwestora na które będzie wylewana gnojowica. Wnoszę aby przy planowaniu inwestor uwzględnił inne rozwiązanie np. wybudowanie biogazowni”;

- kolejny wniosek był następujący : „Niewątpliwie ważnym argumentem jest również ryzyko bliskiej lokalizacji z polami uprawnymi planowanej inwestycji, na które będzie wylewana gnojowica. Z racji zamieszkania na wsi nie zgadzamy się na obniżenie komfortu

życia i wartości posiadanych dóbr w stosunku do pozostałej społeczności lokalnej, dlatego informujemy, że zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Art.36 w przypadku nieuwzględnienia naszej uwagi będziemy starać się od gminy o odszkodowanie za utratę wartości nieruchomości i za niemożliwość pełnej dalej funkcji mieszkalnej przez nieruchomość bez szkody na zdrowiu mieszkańców”

W związku z powyższym w punkcie dotyczących konfliktów społecznych należy odnieść się do powyższych wniosków oraz zweryfikować zapis na stronie 362 raportu „brak jest podstaw by stwierdzić, że prowadzenie doświadczalnej mieszalni pasz oraz hodowli trzody, z zachowaniem wszystkich niezbędnych zasad, stanowiłoby przyczynę konfliktów społecznych”

Zapewnienie 1km. od zabudowy mieszkalnej od inwestycji nie jest gwarantem braku uciążliwości i konfliktów społecznych.

W Kodeksie Przeciwdziałania Uciążliwości Zapachowej opracowanym przez Departament Ochrony Powietrza i Klimatu (Warszawa lipiec 2016 r.), „uciążliwość zapachową” zdefiniowano jako: „stan subiektywnego dyskomfortu odczuwanego przez człowieka w sferze fizycznej i psychicznej powodowany zapachem substancji wprowadzonej do powietrza.” Uciążliwość zapachowa jest wynikiem oddziaływania źródeł emitujących związki odorowe, które są rozpoznawane przez receptory ludzkiego narządu węchu. Do najbardziej uciążliwych i jednocześnie najpowszechniej występujących źródeł emisji odorów zaliczona jest produkcja rolna, a w szczególności zwierzęca - duże fermy produkcyjne. Zasięg oddziaływania tego typu inwestycji nie ogranicza się do granic terenu przewidzianego pod inwestycję – co deklarowano w raporcie.

W związku z powyższym należy przeanalizować wpływ planowanego przedsięwzięcia pod kątem w/w zagrożeń mikrobiologicznych oraz uciążliwości odorowych z podaniem terenów oddziaływania również po uwzględnieniu miejsc stosowania gnojowicy.

Na podstawie róży wiatrów, podając ich kierunek oraz rodzaj i charakter zanieczyszczeń skumulowanych na danym terenie należy podać strefy oddziaływania, które będą narażone na uciążliwości zapachowe i złowonne. Określić jednocześnie liczbę mieszkańców tego terenu. Wyniki te, umieścić w opracowaniu związanym z konfliktami społecznymi, dołączając stosowne mapy oraz wnioski.

Z uwagi na brak uregulowań prawnych w zakresie emisji odorów, uznaje się za obiektywną miarę zapachowej jakości powietrza reakcje mieszkańców z otoczenia obiektów będących źródłem tych uciążliwości. W związku z powyższym należy odnieść się do badań prowadzonych wśród mieszkańców z otoczenia istniejących już ferm.

Wskazane jest przeprowadzenie obliczeń stężeń substancji odorowych oraz wyznaczenie prognozowanego zasięgu oddziaływania tych substancji o stężeniach przekraczających próg wyczuwalności. Próg wyczuwalności określić na podstawie badań lub/i danych literaturowych.-przedstawić działania, które będą zapobiegały emisji odorantów do otoczenia;

40. Określić sposób monitoringu wpływu inwestycji na środowisko ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania na ludzi w zakresie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych i hałasu oraz wpływu na jakość wód podziemnych. Potwierdzeniem dobrze przyjętych założeń powinny być badania po rozpoczęciu funkcjonowania inwestycji w pobliżu zabudowy mieszkalnej.

Analiza oddziaływania inwestycji na środowisko na etapie uzgadniania warunków jej realizacji ma na celu zdiagnozowanie i wykluczenie przekroczeń standardów jakości środowiska już na etapie projektowania inwestycji. Dotyczy to przede wszystkim oddziaływań w zakresie emisji hałasu, substancji złośliwych oraz innych emisji powstających w czasie eksploatacji inwestycji. Eliminacja szkodliwych oddziaływań na etapie eksploatacji może doprowadzić do sytuacji, w której minimalizacja skutków przedmiotowego przedsięwzięcia będzie wymagała podjęcia kosztownych działań (zmniejszenie ilości stada, brak amortyzacji finansowej inwestycji), niż te które można podjąć na etapie oceny oddziaływania planowanej inwestycji na środowisko np. dobierając odpowiednie parametry techniczne urządzeń wpływających na stan środowiska oraz przeprowadzenie na tej podstawie wszelkich analiz i symulacji komputerowych.

Dalsze postępowanie w ww. sprawie będzie prowadzone po uzupełnieniu żądanych informacji niezawartych w raporcie o oddziaływaniu ww. przedsięwzięcia na środowisko.

Państwowy
Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Kętrzynie

Irena Filipuk
mgr higieny i epidemiologii

Otrzymują:

1. Burmistrz Korsz;
2. a/a

Do wiadomości:

1. Warmińsko – Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny